

FREMTIDENS MUSEER MELLEM HÅB OG FORBANDELSE

Mela Dávila-Freire

Fremtidens museum er en visionær kulturinstitution, der lige nu er under opførsel i Dubai i De Forenede Arabiske Emirater. [...]

Vi vil være udstillingssted for en ny æra – et knudepunkt for kreativitet og håb, hvor man kan se, røre og forme vores fælles fremtid. Ved at kombinere elementer fra udstillinger, immersivt teater og forlystelser, inviterer Fremtidens Museum dig til at se hinsides nutiden og tage plads i fremtidens mulige verdener. [...]

Ligesom vores hjemby stræber Fremtidens Museum efter at være et tolerant sted, hvor mangfoldige kulturelle, filosofiske, sociale og åndelige synspunkter er velkomne. Vi dedikerer os til en kritisk undersøgelse af vor tids trusler og muligheder og håber, at du ønsker at være sammen med os om at udtænke en bedre fremtid for os og vores planet.¹

Fremtidens Museum eksisterer allerede. “Fremtidens museum” er en afdeling af en ny kulturinstitution søsat af Dubai Future Foundation, der har til formål at fokusere på banebrydende teknologi, især virtual reality, immersive omgivelser, robotter – og måden hvorpå mennesket relaterer sig til disse. Projektet er en del af et ambitiøst netværk af institutioner, som i øjeblikket er under udvikling i De Forenede Arabiske Emirater, som blandt andet indebærer Louvre Abu Dhabi, der har til huse i en bygning tegnet af Jean Nouvel, som har været åben for offentligheden siden november i 2017; Guggenheim Abu Dhabi, tegnet af Frank Gehry, hvor opførslen starter i løbet af 2019 og Zayed Museet, af Norman Foster, som skal fundes på udlån fra den mellemøstlige samling på British Museum.²

I første omgang er Abu Dhabis plan for så ambitiøst et museums-landskab at forstærke De Forenede Arabiske Emiraters internationale

image ved at gøre landet til et globalt kulturelt knudepunkt i en sådan grad, at man kan tiltrække masseturisme – og de økonomiske indtægter der medfølger.

Men planen har et andet betydningslag, der stikker dybere end blot en styrkelse af turistindustrien, og det er ladet med symbolisme. De vestlige museers historie er tæt forbundet med nationernes skabelsesproces, der på den anden side er tæt forbundet med udøvelsen af koloniale herredømme og projiceringen af vestlige standarder, som de bedste vilkår for at styre en civilisation. Ved at involvere institutioner som Louvre og British Museum i deres museumsplaner, udøver De Forenede Arabiske Emirater en symbolsk appropriation af kulturarven – og på et praktisk plan den professionelle ekspertise – fra tidligere storslåede kolonimagter som Storbritannien og Frankrig, mens de udsender en besked om, at det nu er i deres land – den tidligere koloni – at magten til at etablere og definere kulturkanon hører hjemme.

På den måde markerer dette magtskifte, fra metropol til koloni, blot endnu en omdrejning i den koloniale skruetvinge, snarere end en dekonstruktion af koloniale strukturer, hvor én legitimerende autoritet afløser en anden, og undgår dermed at forholde sig til museer og andre kulturinstitutioners anbefalinger – og i forlængelse heraf regeringernes autoritet – i opbygningen af den kollektive erindring.

Den selvsikre og virile tone, som hans kongelige højhed Sheik Mohammed bin Rashid al Maktoum, vicepræsident og statsminister i De Forenede Arabiske Emirater og leder af Dubai, lagde for dagen i forlængelse af den introduktion til Fremtidens Museum, som blev citeret ovenfor, burde derfor heller ikke komme som nogen overraskelse: "Fremtiden tilhører dem, som kan forestille sig den, designe den og føre den ud i livet. Den er ikke noget man afventer, men snarere noget man skaber."³

*

* *

Vi har akut behov for en diskussion af selve museumstanken, dens politiske betydning, udspringet af dens funktion, som den vestlige modernitet har tænkt som et rum for akkumulationen af kulturarv og skabelsen af en officiel udlægning af historien. Dette forum, som danner et udgangspunkt for en erfaringsdeling på tværs af nogle meget

forskellige kontekster, vil fremme dialog om selve idéen bag museet og om specifikke og situerede praksisser blandt nutidens museer. Museet som en klangbund, som et offentligt forum, som et tilflugtssted. Et decentraliseret museum, der udfordres af dekoloniale og feministiske tilgange. Museet som et kunstnerisk projekt så som det peruvianske Museo del Travesti af den elskede Giuseppe Campuzano, der fortæller os om en flygtig og prekær institution, som bliver båret af alles kroppe. Et museum, der går ud over sig selv, flyder over sine bredder, bliver i stand til at huse ritualer, beboet af upassende brugs måder og festlige stemninger [...]»⁴

Museo Reina Sofía, der i Madrid både symbolsk og fysisk er placeret i centrum på en tidligere kolonisation, er også meget opmærksom på sin status som magtfuldt kulturelt redskab, der er ansvarlig for skabelsen af erindring og produktionen af kollektive forestillinger, som rækker hinsides de grænser, som omkranser den nationale enhed, hvor det er placeret.

Det har dog valgt at takle denne status ved at placere sig i opposition til Dubai-institutionerne. I stedet for at understrege sit eget legitimerende potentiale og den deraf følgende evne til at præsentere *Kunsthistorien* som en indiskutabel følgerække af kendsgerninger, forsøger Museo Reina Sofía konstant at kortslutte sin essens som autoritativ kulturinstitution for i stedet at blive en transparent, porøs og selvreflekterende entitet, som mange forskellige – tilmed modstridende – udlægninger af historien kan udspringe fra.

Dette er målsætningen for museets udstillingsprogram, dets offentlige aktiviteter og interessant nok også dets arkiveringspolitik: Museo Reina Sofía har lagt en stor indsats i at forsøge at udforske metoder til at mangedoble deres arkivers cirkulation, tilgængelighed og forståelighed ud fra en overbevisning om, at disse funktioner er nødvendige, hvis museet skal skabe et virkeligt rum for kollektiv vidensproduktion og alternative historielæsninger.

Man kan argumentere for at denne institutionelle tilgang med at stille spørgsmålstejn ved sig selv konstant modarbejdes af museets egen størrelse, sanktionskraft og internationale rækkevidde – hvilken er gigantisk – og af den daglige drifts bureaukratiske kompleksiteter, der er lige så enorme. Dette betyder faktisk, at Museo Reina Sofía hele tiden konfronteres med sin egen selvmodsigende eksistensberettigelse.

Men denne selvmodsigelse formindsker dog ikke potentialet i museets tiltag, som allerede er lykkedes med at åbne nye veje for udforskning ift. hvad kulturinstitutioner er i stand til, og hvordan de kan fungere i vores nutid.

*
* *

I en forelæsningsperformance og kunstnerpublikation om baggrunden for og historien bag Stefan Zweigs essay “Brasil, país do future” (1941) fortæller Carla Zaccagnini om, hvordan hendes land ofte anses for at være evigt optimistisk omkring fremtiden – og omvendt hvordan landet har været ude af stand til ikke blot at løse dets nuværende problemer, men overhovedet adressere dem ordentligt: “Brasilien forbliver et fremtidens land; dets navn efterfølges fortsat af denne sætning. Et sted mellem håb og forbandelse. Idet fremtiden er en tid, der aldrig kan nås, en tid der altid befinder sig rundt om hjørnet. Fremtiden er for tiden, hvad horisontlinjen er for rummet. Kloden drejer rundt, og horisonten er stadig i horisonten.”

Zaccagninis ord resonerer med en særlig kraft i den overordnede diskussion vedrørende fremtidens museer og kulturinstitutioner. Som Zaccagnini påpeger er idéen om “fremtiden” for museer problematisk på samme måde, som den permanente projicering af “fremtiden” kan være problematisk for en nation. Museer hverken kan eller skal overlade det til “fremtiden” at bestemme, hvilke positioner de skal indtage i forhold til magt: til deres egen magt, den magt – politisk, økonomisk – de underlægges, og den magt de kan give til subjekter og stemmer uden for deres murer. Museer er ikke påkrævet at lægge planer for en fremtid, der måske aldrig indfinder sig, idet fælles forestillinger så som det fælles gode eller almen viden er alvorligt truede. De bør i stedet indtage positioner og udvikle strategier lige nu, i nutiden, med de midler de har til rådighed... ikke overlade det, der kan gøres i dag, til i morgen.

noter

- 1 Fra hjemmesiden "Museum of the Future," på: <https://www.museumofthefuture.ae/> i januar 2020.
- 2 Jf. Andrew MacClellan: "Museum Expansion in the 21st Century," i: *Journal of Curatorial Studies* (2012), s. 271-293.
- 3 <https://www.museumofthefuture.ae/>
- 4 Ana Longoni i annonceringen på sociale medier af begivenheden "Encuentro de Musealidades Alternativas" [Møde om alternative musealiteter], programlagt til ultimo-februar 2020 på Museo Reina Sofía, Madrid.
- 5 Carla Zaccagnini: "Brasil, país do futuro. Um livro sobre o livro," Valencia 2016, s. 46. Forelæsningsperformance dateres tilbage fra 2014.

Oversat af Mathias Ruthner fra: Dávila-Freire, Mela. "Museums of the Future." schnittpunkt og Joachim Baur (red.): *Das Museum der Zukunft. 43 neue Beiträge zur Diskussion über die Zukunft des Museums*, pp. 105-108. Bielefeld: transcript Verlag, 2020.